

Sygn. akt V U 833/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 listopada 2016 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Krzysztof Głowczyński

Protokolant: star. sekr. sądowy Magdalena Teteruk

po rozpoznaniu w dniu 29 listopada 2016 r. w Legnicy

sprawy z wniosku J. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o prawo do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach

na skutek odwołania J. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 13 lipca 2016 r.

znak (...)

oddala odwołanie

SSO Krzysztof Głowczyński

Sygn. akt V U 833/16

-oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 13 lipca 2016 r., znak: (...), przyznał wnioskodawcy J. G. emeryturę od dnia (...), tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego, na podstawie art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Wysokość świadczenia obliczona została zgodnie art. 26 ustawy emerytalnej. Zakład uwzględnił zwiększenie z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres od 29 października 1997 r. do 31 marca 2006 r. i od 06 kwietnia 2007 r. do 29 lutego 2016 r. Jednocześnie organ rentowy odmówił wnioskodawcy przyznania rekompensaty w związku z pracą w szczególnych warunkach wskazując, iż ubezpieczony nie udowodnił żadnego okresu pracy w szczególnych warunkach wobec wymaganego okresu co najmniej 15 lat takiej pracy.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł J. G., domagając się jej zmiany poprzez przyznanie mu prawa do emerytury z uwzględnieniem rekompensaty w związku z pracą w szczególnych warunkach. Podniósł, że w okresie od 13 października 1972 r. do 20 września 1977 r. był zatrudniony w Spółdzielni (...) w L. na stanowisku elektryka samochodowego, gdzie zajmował się rozrabieraniem elektrolitu, zalewaniem i ładowaniem akumulatorów oraz prowadził akumulatorownię, pobierał też dodatek za pracę w warunkach szkodliwych. Wnioskodawca podał, iż następnie w okresie od 20 września 1977 r. do 8 kwietnia 1991 r. pracował w Spółdzielni (...) w P. również na

stanowisku elektryka samochodowego, gdzie prowadził dwie akumulatorownie, obsługiwał dwa pojazdy elektryczno-akumulatorowe oraz zajmował się rozrabieraniem elektrolitu, zalewaniem i ładowaniem akumulatorów, pobierał też dodatek za pracę w warunkach szkodliwych i mleko.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu powołał te same okoliczności, które zostały wskazane w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Dodał jedynie, że wnioskodawca nie składał uprzednio wniosku o przyznanie prawa do emerytury pomostowej ani wniosku o prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych, a znajdujące się w aktach sprawy świadectwa pracy, dotyczące wnioskowanych okresów, nie zawierają określenia charakteru wykonywanej przez ubezpieczonego pracy zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca J. G., ur. (...), w dniu (...) złożył wniosek o przyznanie emerytury z rekompensatą. Decyzją z dnia 13 lipca 2016 r., zaskarżoną w rozpoznanej sprawie, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia (...), tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Wysokość świadczenia została zwiększona z tytułu opłacania przez wnioskodawcę składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres od 29 października 1997 r. do 31 marca 2006 r. i od 6 kwietnia 2007 r. do 29 lutego 2016 r. Jednocześnie tą samą decyzją organ rentowy odmówił wnioskodawcy przyznania rekompensaty w związku z pracą w szczególnych warunkach wskazując, iż ubezpieczony nie udowodnił żadnego okresu pracy w szczególnych warunkach, wobec wymaganego okresu co najmniej 15 lat takiej pracy.

(b e z s p o r n e, a nadto dokumenty z akt ubezpieczeniowych wnioskodawcy)

J. G., z zawodu elektromonter budowlany, w dniu 13 października 1972 r. podjął zatrudnienie w Spółdzielni (...) w L. na stanowisku elektryka samochodowego. Do jego obowiązków na tym stanowisku należało m.in. dokonywanie obsługi technicznej (...), dokonywanie obsługi technicznej sezonowej (...), wykonywanie wszelkich napraw i remontów, usuwanie usterek i zapobieganie przyczynom powodującym niesprawność pojazdów. W dniu 10 lipca 1976 r. wnioskodawca uzyskał tytuł mistrza w zawodzie elektromechanik samochodowy. Z dniem 01 lipca 1976 r. powierzono mu obowiązki mechanika, a z dniem 01 stycznia 1977 r. obowiązek prowadzenia akumulatorowni. W Spółdzielni wnioskodawca pracował do dnia 19 września 1977 r. włącznie, a z dniem 20 września 1977 r. – na zasadzie porozumienia między zakładami – podjął pracę w Spółdzielni (...) w P. w Zakładzie (...) w L.. Początkowo ubezpieczony zajmował stanowisko elektryka samochodowego. Do jego obowiązków należało m.in. wykonywanie wszelkich napraw i remontów pojazdów, w kolejności ustalonej przez przełożonego, wykonywanie przeglądów technicznych pojazdów. Z dniem 01 listopada 1982 r. wnioskodawcy powierzono obowiązki mechanika, a z dniem 01 kwietnia 1983 r., obowiązki brygadzysty. Wnioskodawca jako brygadzysta ponosił odpowiedzialność m.in. za stan gotowości technicznej instalacji elektrycznej, akumulatorów w maszynach i ciągnikach rolniczych, za sprawność techniczną urządzeń na warsztacie elektrycznym oraz stacji obsługi, za celowość zamontowanych części zespołów i naprawianych maszyn rolniczych i ciągników. Z dniem 01 listopada 1983 r. wnioskodawcy zmieniono stanowisko na elektryka, a od dnia 01 stycznia 1984 r. powierzono obowiązki elektryka-brygadzysty. Z dniem 01 lutego 1984 r., na prośbę wnioskodawcy po wyrażeniu zgody przez przełożonych, J. G. został przeniesiony z Zakładu (...) do Zakładu (...). Od 1985 r. stanowisko wnioskodawcy określane jest jako mechanik-elektryk, a od 1986 r. jako mechanik i pracę świadczył do dnia 08 kwietnia 1991 r. Przez cały okres zatrudnienia miał wypłacany dodatek za pracę w warunkach szkodliwych.

D o w ó d : dokumenty z akt ubezpieczeniowych i kapitałowych wnioskodawcy, w tym świadectwa pracy,

dokumenty z akt osobowych wnioskodawcy z okresu zatrudnienia w:

- Spółdzielni (...) w L.: umowa o pracę, odpis świadectwa

ukończenia szkoły zawodowej, zakres czynności, angaże, powierzenie obowiązków

prowadzenia akumulatorowni z dnia 01.01.1977 r., świadectwo pracy z dnia 20.07.1977 r.

- Spółdzielni (...) w P.: świadectwo pracy z 08.04.1991 r., odpis

dyplomu mistrzowskiego, umowa o pracę z dnia 20.09.1977 r., zakres czynności na

stanowisku elektryka samochodowego, wniosek o przyznanie dodatku za pracę w warunkach

szkodliwych, aneks do umowy o pracę z dnia 12.03.1979 r., angaże, zakres czynności na

stanowisku brygadzysty, wniosek o przeniesienie do Zakładu (...)

i (...), zgoda i przeniesienie, karty wynagrodzeń.

Faktycznie w Spółdzielni (...) ubezpieczony wykonywał pracę polegającą na naprawie instalacji w pojazdach, ładowaniu akumulatorów i ich wymianie, wymianie w akumulatorach elektrolitu. Obowiązki te wykonywał w warsztacie elektrycznym i w akumulatorowni. W godzinach porannych jego obowiązkiem było wykonanie obsługi technicznej pojazdów, przed ich wyjazdem w teren.

D o w ó d: zeznanie świadka M. D. (1), k. 21v., e-protokół: 00:03:00-00:10:00.

W ramach obowiązków elektryka samochodowego w (...) P. J. G. zajmował się usuwaniem awarii instalacji elektrycznych pojazdów. W czasie tego zatrudnienia dostępne były tylko akumulatory „suche”, które wymagały zalania elektrolitem, tj. mieszanką kwasu siarkowego i wody destylowanej. Wnioskodawca zajmował się rozrabianiem elektrolitu. Praca w akumulatorowni zajmowała J. G. 4-7 godzin dziennie, a w pozostałym czasie zajmował się ustalaniem przyczyn trudności z uruchamianiem ciągników i samochodów, jak również wymieniał i naprawiał w ciągnikach urządzenia elektryczne. Ubezpieczony regenerował także akumulatory.

D o w ó d: zeznanie świadków: M. D. (2), k. 21v. - 22, e-protokół: 00:13:00-00:13:00,

A. L., k. 22, e-protokół: 00:33:00-39:00,

wyjaśnienia wnioskodawcy (częściowo), k. 21v., e-protokół: 00:41:00-48:00.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (t.jedn.: Dz.U. z 2015 r., poz. 965 z późn. zm.), rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat. Rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS (ust. 2).

Celem rekompensaty jest złagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na wcześniejszą emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach. Nie polega ona jednak na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, ale na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego. Przesłankę negatywną przyznania prawa do rekompensaty stanowi jedynie nabycie prawa do wcześniejszej emerytury, natomiast nabycie prawa do emerytury na zasadach ogólnych nie wpływa w żaden sposób na uprawnienia do rekompensaty (por. wyrok SA w Gdańsku z dnia 17 grudnia 2015 r., III AUa 717/15, Legalis nr 1398722).

W myśl art. 23 cyt. ustawy, ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę. Rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (ust. 2). W rozpoznawanej sprawie ubezpieczony złożył wniosek o przyznanie rekompensaty.

Rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom zatrudnionym w szczególnych warunkach przysługuje prawo do emerytury (a w niniejszej sprawie – prawo do rekompensaty), ustala się na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Rozporządzenie to stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia (§ 1 ust. 1). W myśl zaś § 2 ust. 1 tego rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

W rozpoznawanej sprawie kwestią sporną było, czy wnioskodawca posiada co najmniej 15-letni staż pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, uprawniający go do rekompensaty w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach pomostowych. Organ rentowy nie uznał żadnego okresu zatrudnienia wnioskodawcy za pracę w szczególnych warunkach. Wnioskodawca podnosił, że wykonywał prace w szczególnych warunkach w Spółdzielni (...) w L. i w Spółdzielni (...) w P. w okresie od 13 października 1972 r. do 8 kwietnia 1991 r., łącznie przez okres ponad 15 lat. Podał, że pracując na stanowisku elektryka samochodowego, zajmował się rozrabianiem elektrolitu, zalewaniem i ładowaniem akumulatorów, prowadzeniem pojazdów elektryczno-akumulatorowych i prowadzeniem akumulatorowni. Wobec takich twierdzeń wnioskodawcy okresy jego zatrudnienia rozpatrywać należało z uwzględnieniem rodzaju prac wymienionych w wykazie A, w dziale XIV pod poz. 13, tj. Prace w akumulatorowniach: opróżnianie, oczyszczanie i wymiana stężonego kwasu siarkowego i płyt ołowianych.

Materiał dowodowy zgromadzony w niniejszym postępowaniu, w szczególności dowody z dokumentów zawartych w aktach osobowych wnioskodawcy z okresu jego zatrudnienia w Spółdzielni (...) w L. oraz w Spółdzielni (...) w P., nie pozwoliły jednak na uznanie, że wnioskodawca spełnia warunek posiadania co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Z dowodów powyższych wynika, że wnioskodawca w okresie zatrudnienia w obu Spółdzielniach w różnych okresach zajmował różne stanowiska, m.in. elektryka samochodowego, elektryka, mechanika, elektryka-brygadzisty czy mechanika-brygadzisty. Ze znajdujących się w aktach osobowych zakresów obowiązków wynika, że J. G. zajmował się zarówno naprawą instalacji elektrycznych maszyn i pojazdów rolniczych (takie też miał uprawnienia mistrzowskie), jak również naprawą i wymianą akumulatorów w maszynach i ciągnikach rolniczych, odpowiadał też za sprawność techniczną urządzeń na warsztacie elektrycznym oraz stacji obsługi. W Spółdzielni (...) w L. dodatkowo od dnia 01 stycznia 1977 r. powierzono mu obowiązek prowadzenia akumulatorowni. A zatem, jak z powyższego wynika, wnioskodawca zajmował się naprawą wszelkich instalacji elektrycznych w wymagających remontu przez siebie pojazdach i urządzeniach, w tym pracami związanymi z obsługą, remontem i regeneracją akumulatorów. Nie sposób zatem uznać, że wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w akumulatorowni, która polegałaby na opróżnianiu, oczyszczaniu i wymianie stężonego kwasu siarkowego i płyt ołowianych. Wskazać w tym miejscu należy, że w wykazie A, dziale XIV, poz. 13, załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. chodzi o stałą pracę w specjalistycznym pomieszczeniu, jakim jest akumulatorownia, przy czym czynności wykonywane w tym pomieszczeniu mają polegać na opróżnianiu, oczyszczaniu i wymianie stężonego kwasu siarkowego i płyt ołowianych. Z faktu zaś naprawy ciągników czy innych maszyn rolniczych w zatrudniających wnioskodawcę spółdzielniach nie wynika w sposób niebudzący wątpliwości, że w okresach spornych świadczył on pracę w pomieszczeniach akumulatorowni (za wyjątkiem okresu od 01 stycznia 1977 r. do 19 września 1977 r., kiedy to wnioskodawcy wprost powierzono obowiązki prowadzenia akumulatorowni w Spółdzielni (...) w L. – łącznie przez okres 8 miesięcy i 19 dni). Jak wynika ze znajdujących się w aktach osobowych ubezpieczonego, w spornych okresach miał on angaże na różne stanowiska: elektryka samochodowego, elektryka, mechanika. Powinien więc wykazać, że mimo takich angaży w spornym czasie wykonywał jedynie prace w akumulatorowni (poz. 13). Czym innym jest

bowiem regeneracja czy obsługa akumulatorów wynikająca z technologii naprawy (remontu) ciągników a czym innym stała praca w akumulatorowni, a więc w funkcjonalnie oznaczonym pomieszczeniu, przy ściśle określonych pracach polegających na opróżnianiu, oczyszczaniu i wymianie stężonego kwasu siarkowego i płyt ołowianych, wykonywanych również stale i w pełnym wymiarze (por. uzasadnienie wyroku SN z dnia 4 października 2011 r., I UK 125/11, Legalis nr 464113). Wnioskodawca zaś okoliczności powyższych nie wykazał.

Mając na uwadze powyższe, zdaniem Sądu, wnioskodawca nie wykazał, że w spornych okresach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace określone w wykazie A, w dziale XIV, pod poz. 13 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. Bowiem jeśli nawet wykonywał czynności związane z obsługą czy regeneracją akumulatorów podczas wykonywania remontów maszyn i ciągników rolniczych (z których te ostatnie były jego podstawowymi obowiązkami pracowniczymi), i nawet jeśli czynności te wykonywał w pomieszczeniach akumulatorowni, to wobec posiadania szerokiego zakresu obowiązków na stanowisku elektryka samochodowego czy mechanika – jaki wynika z akt osobowych – nie sposób uznać czynności wykonywanych w związku z obsługą akumulatorów za wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. A tylko takie prace, tj. wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy określonym na danym stanowisku, w myśl § 2 ust. 1 rozporządzenia, mogą być uznane za prace w szczególnych warunkach. Zarówno zeznania świadków jak i wyjaśnienia ubezpieczonego prowadzą do wniosku, że ubezpieczony nie wykonywał prac w akumulatorowniach przy opróżnianiu, oczyszczaniu i wymianie stężonego kwasu siarkowego i płyt ołowianych, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Na marginesie jedynie dodać należy, że o zakwalifikowaniu prac wykonywanych przez wnioskodawcę w spornych okresach do prac w szczególnych warunkach nie może decydować otrzymywany przez niego dodatek szkodliwy. Zgodnie bowiem z ugruntowanym orzecznictwem sądowym, otrzymywanie przez pracownika dodatku za pracę w szkodliwych warunkach nie jest równoznaczne z wykonywaniem pracy w szczególnych warunkach uprawniającej do emerytury w niższym wieku emerytalnym, a także – jak w niniejszej sprawie – do rekompensaty z tytułu wykonywania prac w szczególnych warunkach. Dodatek taki stanowił element wynagrodzenia, którego kryteria wypłaty stanowione były przez pracodawcę i nie musiały być tożsame z kryteriami uznania pracy za wykonywaną w warunkach szczególnych. Tego typu dodatek był wielokrotnie wypłacany osobom spełniającym jedynie dorywczo kryteria jego przyznawania. Nie jest więc wystarczającym dowodem potwierdzającym świadczenie pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych (por. uzasadnienie wyroku SN z dnia 10 czerwca 2013 r., II UK 370/12, Legalis nr 712225, wyroki: SA w Rzeszowie z dnia 13 grudnia 2012 r., III AUa 939/12, Legalis nr 710552, SA w Łodzi z dnia 28 maja 2013 r., III AUa 1412/12, Legalis nr 744736, SA w Lublinie z dnia 21 listopada 2013 r., III AUa 1028/13, Legalis nr 746273, SA w Gdańsku z dnia 7 czerwca 2016 r., III AUa 178/16, Legalis nr 1504885).

Dlatego też, w okolicznościach niniejszej sprawy, w świetle powyższych uwag, nie było podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji, a odwołanie wnioskodawcy – jako pozbawione uzasadnionych argumentów – podlegało oddaleniu, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.